

Pr. dr. Ovidiu Soare

ACTUALITATEA SOCIAL-FILANTROPICĂ A ÎNVĂȚĂTURILOR SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR

1. Modelele culturale în spiritualitatea creștină ortodoxă

Cu toții trăim într-o lume modernă care ne influențează comportamentul social. Spațiul religios și cel secularizat este prezent deopotrivă în viața noastră. De multe ori însă, cele două spații intră în conflict ducând, în majoritatea cazurilor, la o neînțelegere și o negare a lor. Tensiunile pot fi atât de mari, încât rațiunea să nu-și mai găsească locul.

Astăzi, mai mult ca niciodată, simțim nevoia să facem analize¹, să reflectăm la modul nostru de viață, la felul în care noi acționăm și la felul în care ceilalți, societatea, acționează asupra noastră.

---

¹ Numeroase sunt analizele și studiile teologice și sociologice privitoare la Biserica și societate atât în plan național, cât și internațional. Ele doresc să aducă lămuriri asupra raporturilor dintre ele, asupra evoluției și transformărilor care se produc, dar și asupra unei stabilități, în ciuda atâtor și atâtor mutații de ordin social, mai ales în spațiul românesc. În acest sens, prezentăm câteva lucrări din domeniul teologiei și sociologiei: † Casian, Episcopul Dunării de Jos, *Esențialul care ne apropie*, în „Teologie și educație creștină la Dunărea de Jos“, fascicula II, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2003, p. 64-68; pr. prof. dr. Ion Bria, *Spiritualitate pentru timpul nostru*, în „Studii teologice“, seria a II-a, anul XLIV, nr. 3-4, mai-august, București, 1992, p. 3-24; pr. prof. dr. Thomas Hopko, *Educația teologică și modernitatea*, în „Studii teologice“, seria a II-a, anul XLVI, nr. 4-6, iulie-decembrie, 1994, p. 91-100; pr. lect. dr. Gheorghe Popa, *Înnoirea morală și spirituală: un deziderat al societății moderne*, în „Ortodoxia“, anul LII, nr. 3-4, iulie-decembrie, 2001, București, p. 95-99; pr. lect. univ. dr. Leontin Popescu, *Pastorația copiilor și a tinerilor în noul context social*, în „Teologie și educație creștină la Dunărea de Jos“, fascicula II, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2003, p. 243-259; pr. drd. Cristian Muntean, *Locul și rostul preotului în context contemporan*, în „Biserica Ortodoxă Română“, anul CXXI, nr. 1-6, ianuarie-iunie, București, 2003, p. 431-438; pr. prof. dr. Dumitru Popescu,

Apariția și dezvoltarea Bisericii creștine pot fi privite din punct de vedere sociologic ca apariția unei instituții sociale în care trebuie respectate anumite norme, modele de interacțiune și relații sociale care creează anumite dependențe sociale, una dintre ele fiind mântuirea sufletului, care în viziunea Bisericii creștine se poate face numai prin ea, în Hristos prin Biserica Sa.

Un mecanism prin care instituțiile influențează viața socială este stabilirea modelelor de comportament, adică a modului de a reacționa în anumite situații. Sentimentul de simpatie sau respect, din punct de vedere psihologic, este asemănător - sau poate chiar identic - la toți oamenii, dar expresia lor exterioară este determinată de modelele culturale de comportament. Existând asemenea modele, conduita conformă acestora este definită ca fiind cuviincioasă, iar încălcarea lor apreciată ca o necuviință ducând la dezaprobarea ei. Observăm aceasta în comportamentul din situațiile importante pentru viața grupului ca întreg, cum sunt ceremoniile în societate, sărbătorile de grup, ritualurile religioase și magice, evenimentele importante din viața familiei etc.

Modelul cultural stabilește cum trebuie să reacționeze individul la situațiile considerate ca importante pentru el însuși și pentru grup, pentru a se comporta în conformitate cu „așteptările“ și pentru a nu intra în conflict cu alți membri ai grupului. Modelele de comportament sunt scheme sigure aplicate în anumite situații, de cele mai multe ori inconștient, deoarece ele constituie ceva natural. Viața socială poate fi deci analizată ca un șir continuu de situații în care oamenii se întâlnesc, acționează unul asupra celuilalt, își comunică ceva, cer ceva, se străduiesc să exercite o anumită influență asupra comportamentului altora, să obțină ceva de la ei. Definirea situației este necesară pentru aplicarea unui model adecvat de acționare și comportare.

Apostolatul ortodox și provocările lumii moderne, în „Teologie și spiritualitate la Dunărea de Jos“, fascicula III, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2004, p. 38-49; lect. dr. Picu Olteanu, *Misiunea Bisericii prin slujirea socială*, în „Studii teologice“, seria a III-a, anul I, nr. 3, iulie-septembrie, București, 2005, p. 183-189; Petru Berar, *Religia în lumea contemporană*, Editura Politică, București, 1983; John R. Bowen, *Religions in Practice*, Allyn and Bacon, Boston, 1998; Mălina Voicu, *Modernitate religioasă în societatea românească*, în „Sociologie românească“, serie nouă, nr. 1-4, 2001, p. 70-96; Elena Iuliana Gheorghiu, *Religiozitate și creștinism în România postcomunistă*, în „Sociologie românească“, vol. I, nr. 3, anul 2003, p. 102-121; Manuela Gheorghe, *Religie și schimbare socială în România*, Editura Fundației Axis, București, 2004; Manuela Gheorghe, *Tradiția - coordonată fundamentală a religiozității în comunitățile rurale din România*, „Revista română de sociologie“, serie nouă, anul XV, nr. 5-6, București, 2005, p. 503-509.

Modelul cultural definește modul de comportament recunoscut ca „normal“ în situația respectivă, recunoscut în grupul respectiv sau, mai bine, modelul definește domeniul de conduite promise și eficiente în această situație. Modelele sunt deci un factor unificator al comportării oamenilor, care facilitează înțelegerea și priceperea conduitelor străine, cât și eficiența interacțiunilor reciproce. Unele au fost standardizate: regulamentele militare, comportamentul într-o biserică, eticheta de la curte etc. Modelele culturale de comportament stabilite determină regularitatea vieții sociale și a „ordinii“ ei, facilitează și dau posibilitatea adaptării reciproce².

Modelele pe care le-a impus Biserica Ortodoxă Română, încă de la apariția ei pe teritoriul locuit de români, au rămas până astăzi prezente în trăirea fiecărui creștin, cu o intensitate mai mare sau mai mică, funcție de pregătirea școlară, mediul în care s-a născut și s-a dezvoltat, poziția pe care fiecare membru o are în comunitatea în care trăiește, evenimentele la care a participat sau a asistat.

Modelele culturale au avut și au în cadrul spiritualității ortodoxe un rol determinant în cadrul comunităților. Relațiile dintre membrii unei comunități, și în special ai uneia religioasă, sunt influențate de acest lucru³.

Modelele culturale în spiritualitatea creștină ortodoxă sunt date de felul în care Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție sunt însușite de către o comunitate de credincioși.

Modelul cultural creștin este atitudinea pe care credinciosul o are în societate față de Dumnezeu, semenii și el însuși. În funcție de comunitatea din care face parte o persoană, parohie sau mănăstire, urban sau rural, modelul cultural creștin poate să aibă anumite particularități.

Cele mai multe reguli după care creștinul este îndrumat să se comporte au fost fixate de către Mântuitorul Hristos și date oamenilor spre mântuire, altele au fost date de către Biserică prin reprezentanții ei autorizați, iar unele dintre acestea au apărut în unele comunități ca o completare la ceea ce era, cele mai multe dintre ele fiind spre întărirea în credință și apropierea de

2. Traian Herseni, *Cultura psihologică românească*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p. 84.

3. În cartea sa *Sociologia culturii*, Aurelian Bondrea subliniază: cultura este rezultatul comportamentului și activității sociale; ea are un caracter istoric; este formată dintr-un sistem de idei, modele de comportament și valori; este selectivă, se învață, se bazează pe simboluri și este superorganică, în sensul că transmiterea elementelor de cultură este asigurată de un mecanism diferit de cel al eredității biologice - Adrian Bondrea, *Sociologia culturii*, Editura Fundației „România de mâine“, București, 1993, p. 50.

Dumnezeu.

Modelul suprem în creștinism este Mântuitorul Iisus Hristos Care, în Predica de pe Munte, ne înfățișează regulile principale după care să ne ghidăm în această viață (Matei 5, 3-12).

Sfinții Părinți s-au preocupat îndeaproape de felul în care creștinul trebuie să se comporte pentru a intra în Împărăția lui Dumnezeu.

2. Biserica lui Hristos, îndreptar de viață nouă

Este acceptat faptul că secularizarea a început odată cu Renașterea. De atunci și până astăzi, științele s-au eliberat progresiv de metafizica teologică, de criteriile sale axiologice și de limitele sale, construindu-și propriul lor univers științifico-tehnic și propriul lor limbaj simbolic⁴.

Chiar dacă de câteva secole există această separație între știință și religie, nu înseamnă că cele două nu au punți de legătură. În cadrul Colocviului Internațional „Știință și Religie“, Prea Fericitul Patriarh Daniel arăta faptul că: „Tradiția ortodoxă eclezială, bazată pe sinteza teologică patristică, constituie un sprijin solid pentru un dialog contemporan între știință și religie, deoarece Sfinții Părinți ai Bisericii au folosit expresii și cunoștințe din științele vremii lor, pentru a interpreta în folosul vieții și al mântuirii adevărurile revelate, ca adevăruri ale comuniunii de viață și iubire a lui Dumnezeu Creatorul cu creația sa. Teologii de astăzi trebuie, în comuniune spirituală cu Sfinții Părinți, să facă pentru timpul nostru ceea ce ei au făcut pentru timpul lor: să aibă o atitudine de respect și de receptare cu discernământ a rezultatelor cunoașterii umane bazate pe cercetare“⁵.

În astfel de momente, Biserica lui Hristos poate să dea răspunsuri, să fie un îndreptar de viață nouă, prin tezaurul său patristic, prin Sfântul Ioan Gură de Aur, scriitor și teolog normativ pentru Biserica Ortodoxă⁶.

Niciun alt Părinte bisericesc nu s-a bucurat, ca el, de o mai mare popularitate și cinste în rândurile credincioșilor care, cuceriți de măiestria și adân-

---

4. Pr. lect. dr. Gheorghe Popa, *Secularizarea lumii moderne: o stringentă problemă pentru reflecția teologică*, în „Ortodoxia“, anul L, nr. 3-4, iulie-decembrie, 1999, p. 261.

5. † Mitropolitul Daniel Ciobotea, *Necesitatea dialogului dintre știință și credință azi*, Știință și religie, antagonism sau complementaritate, Editura XXI: Eonul dogmatic, București, 2002, p. 22-23.

6. Pr. prof. dr. Ioan G. Coman, *Patrologie*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1956, p. 208.

cimea cuvântărilor sale, căutau să transpună în propria lor viață bogăția de har desprinsă din îndemnurile și cugetările de Dumnezeu dăruitului grăitor⁷.

**3. Adevărul, smerenia și milostenia
în concepția Sfântului Ioan Gură de Aur,
adevăruri normative social-comportamentale**

Sfântul Ioan Gură de Aur are o atitudine fermă în privința adevărilor științifice, cu referire la cele teologice, atitudine care poate fi urmată în orice cercetare științifică.

În tratatul *Despre preoție* afirmă următoarele: „Nu cer de la preot să aibă dulceața cuvântărilor lui Isocrate, majestatea lui Demostene, gravitatea lui Tucidide sau înălțimea lui Platon; nu cer niciuna din aceste însușiri. Nu cer nici podoaba căutată a cuvântărilor oratorilor păgâni și nici nu mă interesează cum îi este fraza și stilul. Să fie preotul sărac în cuvinte! Să-și aranjeze simplu și fără meșteșugire cuvintele în frază! Numai să nu fie neiscusit în știință, să nu fie neiscusit în precizia dogmelor“⁸. Să fie un slujitor al adevărului, chiar dacă acest adevăr de multe ori nu este pe placul nostru.

Adesea, la prima auzire, cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur nu ne plac, pentru că ele ne arată așa cum suntem, și nu întotdeauna suntem bucuroși să ne vedem așa cum suntem. Ne place adesea să ni se spună cum nu suntem, ne place adesea să fim prezentați drept buni când suntem răi, curați când suntem necurați, cuvioși când nu suntem cuvioși și cucernici, ne plac din partea semenilor noștri doar cuvintele bune, dar nu avem adesea timp și răbdare să oferim și noi cuvinte bune altora, ne place binele pe care îl fac alții și-l îndreptăm către noi, dar nu ne place să îndreptăm noi binele către alții. Ne deranjează cu atât mai mult pe noi, cei din timpul nostru, care devenim foarte sensibili, iar sensibilitatea noastră se manifestă într-un fel de indisponibilitate la îndreptare.

În timpul Sfântului Ioan Gură de Aur ca prietenul era cel care îți arăta

7. † Patriarhul Teoctist, *Cuvânt-înainte*, în Sfântul Ioan Gură de Aur, *Scrieri, Omilii la Facerea (I)*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987, p. II.

8. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Tratatul despre preoție*, în Sfântul Ioan Gură de Aur, Sfântul Grigorie de Nazianz și Sfântul Efrem Sirul, „Despre preoție“, traducere, introducere, note și un Cuvânt-înainte de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1987, p. 107.

defectele sau greșelile pe care le ai. Acum, omul care îți arată greșelile este considerat, de obicei, adversar, pentru că nu mai recunoaștem adversitatea răului și a diavolului, care lucrează adesea în noi. Pentru aceasta, opera întregă a Sfântului Ioan Gură de Aur este nu numai actuală, dar este și un medicament necesar pentru minte, pentru inimă, pentru întreaga noastră ființă⁹. Și acest medicament se poate dobândi prin smerenia pe care Sfântul Ioan Gură de Aur dorește să o dobândim cu toții.

Omul smerit primește harul lui Dumnezeu și devine plăcut tuturor, este tovarăș totdeauna cu pacea și nu are niciodată pricină de certuri. Chiar dacă îl batjocorești, chiar dacă îl defăimezi, orice i-ai zice, el tace și rămâne liniștit și atâta pace are față de toți și mai ales față de Dumnezeu¹⁰.

Viața noastră să fie pe măsura învățăturilor, iar învățăturile să predice viața. De avem învățături sănătoase, dar viața ticăloasă, de niciun folos nu ne sunt învățăturile; și iarăși, dacă avem viață curată, dar șchiopătăm în ceea ce privește învățăturile, nici așa nu avem câștig. De aceea trebuie ca din amândouă părțile să întărim această zidire duhovnicească¹¹.

Sfântul Ioan Gură de Aur, după mărturia biografului său, Paladie, a construit spitale în care a pus slujitori evlavioși care erau apreciați pentru cinstea lor, ca să poată îngriji în exclusivitate pe cei străini sau pe cei cărora nu avea cine să le poarte de grijă, făcând aceasta pentru binele în sine și pentru slava lui Dumnezeu, fiind cu toții conștienți că viața și faptele omului capătă valoare numai când sunt oferite Domnului, spre care trebuie să tindă tot omul.

Paladie mărturisește că activitatea socială a Sfântului Ioan Gură de Aur cuprindea multe și diferite domenii: tutelarea văduvelor, educarea fecioarelor, însănătoșirea bolnavilor, ajutorarea celor în nevoie, recuperarea celor pierduți, mângâierea celor zdrobiți și vizitarea celor din închisori.

Sfântul Ioan Gură de Aur ne spune că Biserica din Antiohia întreținea 3.000 de văduve, fecioare și mulți bolnavi și din cei care erau în închisoare,

9. † Episcopul Casian Crăciun, *Sfântul Ioan Gură de Aur, învățător al familiei creștine*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 223, anul XVIII, iunie 2007, p. 2.

10. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Epistola 1 către corinteni*, în „Studii teologice“, traducere de pr. prof. dr. Constantin Coman, seria a III-a, anul I, nr. 3, iulie-septembrie, București, 2005, p. 54.

11. Idem, *Omilii la Facerea (I)*, traducere, introducere, indici și note de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1987, p. 44.

și alți 5.000 din aceste categorii la Constantinopol. Împreună cu cei de mai sus întreținea și dădea zilnic hrană și îmbrăcăminte celor adăpostiți în casele pentru străini, celor aflați în călătorie, celor leproși și celor care ajutau la slujire¹².

Toate aceste lucruri au la bază dragostea față de Dumnezeu și aproapele. Pentru că Sfântul Părinte mărturisește: „Să ascultăm pe Apostolul Pavel care ne spune că *«roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința»* (Gal. 5, 22). Cât de bine rostește cuvintele Apostolul și ce legătură strânsă este între ele. El pune dragostea înainte, apoi vorbește despre urmările ei. El începe de la rădăcină și apoi arată roadele. El pune întâi piatra fundamentală și apoi așază zidirea. Este cunoscut faptul că noi nu putem simți bucuria mai întâi până ce nu socotim nenorocirea altora ca pe a noastră și binele aproapelui nu i-l privim ca pe al nostru. Aceasta însă nu se poate face dacă mai întâi nu a domnit dragostea în inima noastră.

Adică dragostea este rădăcina, izvorul și mama a tot binele. Ea, asemenea unei rădăcini, produce mii de ramuri ale faptelor bune, se varsă asemenea unui izvor în nenumărare râuri și asemenea unei mame îmbrățișează pe toți cei care vin la ea. Dragostea a fost numită de către Apostolul Pavel rod al Sfântului Duh și plinire a legii¹³.

Avem la Sfântul Ioan Gură de Aur o atitudine plină de atașament față de oamenii aflați în nevoi, acest lucru văzându-se și din sfaturile și îndrumările pe care le dădea celor bogați.

„Chiar dacă averea o ai moștenită de la părinți, toate ale tale sunt ale lui Dumnezeu. Crezi oare că Dumnezeu nu-ți va cere socoteală de averea încredințată ție; crezi oare că va suferi să-I cheltuiești averea fără rost și la întâmplare? Nu se poate asta! De aceea ți-a dat averea, ca să dai celor săraci hrană la timp.

După cum tu pui om ca să administreze averile tale, tot așa și Dumnezeu te-a pus pe tine administrator și vrea ca să cheltuiești averile cum trebuie. De aceea ți-a lăsat averile - deși putea să ți le ia - tocmai ca să ai prilej să faci fapte bune, pentru ca punând averile spre trebuință altora, să faci și mai călduroasă dragostea dintre oameni¹⁴.

12. George Apostolu, *Lucrarea socială a Bisericii*, în „Studii teologice“, seria a II-a, anul XLIV, nr. 3-4, mai-august, București, 1992, p. 115.

13. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Predici*, traducere de episcopul de Roman, Melchisedec, București, 1893, p. 45-46.

Atitudinea față de bogăție este foarte clară. Ea, bogăția, are două cusururi potrivnice unul altuia: unul, care încordează și întunecă sufletul, grija; altul, care îl moleșește, desfătarea¹⁵

Pentru Sfântul Ioan Gură de Aur, nimic nu poate fi mai de folos omului pentru a se apropia de Hristos decât de a se îngriji de fratele sau de aproapele său: „Când tu nu împarți folosul cu alții, nu vei avea mare folosință. Aceasta o dovedește cel ce a adus înapoi talantul întreg și a fost pedepsit. Deci, și tu, frate, chiar de ai sta nemâncat, chiar de ai dormi pe pământ, chiar de ai mânca cenușă și ai plânge întruna, însă cu nimic nu vei ajuta pe altul, nu ai făcut nimic folositor“¹⁶.

Prin blândețea și înțelepciunea sa, Sfântul Părinte ne îndeamnă să-i miluim pe cei săraci, chiar dacă aceștia vin la noi în fiecare zi. Chiar dacă săracul născocoște o mulțime de nevoi și necazuri, el merită să fie miluit pentru că, ajungând într-o nevoie atât de mare, nu se mai rușinează de nimic. Însă, noi nu numai că nu-l miluim pe cel sărac, dar mai adăugăm și cuvinte pline de cruzime. Grăitoare sunt în acest sens cuvintele lui: „Ar trebui să-l miluiești tocmai pentru că se nevoiește să vină în fiecare zi la tine. Nevoia sărăciei îl silește s-o facă și tu nu-l miluiești! Aude sudălmile și batjocurile tale și nu se rușinează, pentru că nevoia este mai puternică. Cruzimea ta însă merge și mai departe. Nu numai că nu-l miluiești, dar îl mai faci și de râs. Dumnezeu ți-a poruncit să dai într-ascuns milostenie; tu, însă, îl spui la toată lumea pe nenorocitul care ți-a bătut la ușă; îl ocărăști, când ar trebui să-l miluiești. Dacă nu vrei să-i dai, pentru ce îl mai cerți și-i strivești nenorocitul și ticălosul lui suflet? A venit la tine ca la un liman, căutându-ți mâinile. Pentru ce pornești valurile și-i faci și mai cumplită furtuna? Pentru ce îl osândești pe cel lipsit de libertate? Crezi oare că ar mai fi venit la tine dacă ar fi știut că aude unele ca acestea? Iar dacă a venit, deși știa mai dinainte asta, apoi tocmai de aceea merită să fie miluit, iar tu să te cutremuri de cruzimea ta, că nici așa, văzându-i nevoia lui constrângătoare, n-ai ajuns mai blând; să te cutremuri că nu socotești teama lui de foame îndestulătoare apărare pentru lipsa lui de rușine, ci-l cerți că-i nerușinat, deși tu de multe

14. Idem, *Omilii la Matei*, traducere, introducere, indici și note de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1994, p. 879-880.

15. *Ibidem*, p. 526.

16. Idem, *Comentariile sau explicarea Epistolei I către corinteni a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom, arhiepiscopul Constantinopolei*, traducere din limba greacă de arhim. Teodosie Atanasiu, București, 1908, p. 336-337.

ori ai fost mai nerușinat ca el, chiar pentru lucruri mai grozave.

Nerușinarea săracului are o scuză; noi nu avem niciuna făcând de multe ori fapte de rușine și vrednice de pedeapsă. Ar trebui, gândindu-ne la acelea, să ne smerim¹⁷.

Folositoare este milostenia și pentru sufletele celor adormiți. „Și chiar dacă păcătos a plecat cel de aici, trebuie a te bucura, pentru că nu poate să mai facă altele și nu a mai adăugat alte păcate la cele pe care le avea. Trebuie să fie ajutat și nu plâns, prin rugăciuni, cereri, milostenii și ofrande. Căci nu degeaba s-au introdus acestea și nu facem în zadar pomenirea la Sfintele Taine pentru cei duși de la noi; pentru dâșii ne apropiem de Sfântul Jertfelnic, rugându-ne lui Hristos Care este de față și Care a ridicat păcatele lumii, pentru ca prin aceasta să li se aducă și lor mângâiere¹⁸.

Sfântul Ioan Gură de Aur, care a mai fost numit și „ambasadorul săracilor“, avea o credință arzătoare în puterea creatoare a iubirii creștine, devenind el însuși pildă vie de urmat, a căutat pe tot parcursul vieții sale să elimine nedreptatea socială, pentru a nu mai exista bogați și săraci. De aceea spunea: „Dumnezeu a dat fiecărui om mâinile și picioarele ca să nu aibă nevoie de robi, căci dacă ar fi avut nevoia lor, după Adam ar fi trebuit să fie creat robul¹⁹.

Prin învățăturile sale, Sfântul Ioan Gură de Aur a produs în cadrul Bisericii și în special al celei Ortodoxe o apropiere de cei săraci și aflați în nevoi. Printr-o simplă observație directă se poate constata că demersul față de cei săraci este de multe ori respectat. Numeroase sunt bisericile la care se strâng cei săraci și care au nevoie de ajutor, chiar dacă de multe ori aceștia devin deranjați prin insistența lor, care se poate transforma și în violență. Dar, toate aceste neajunsuri dispar imediat dacă luăm aminte la ceea ce ne spune Sfântul Părinte.

Iată că ortodoxia vine în fața Europei cu un model de ajutorare a săracilor, care funcționează încă de la întemeierea Bisericii creștine și care se păstrează neschimbat. Ajutorarea directă și imediată a celui căruia îi este

17. Idem, *Omilii la Matei*, traducere, introducere, indici și note de pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1994, p. 438.

18. Idem, *Comentariile sau explicarea Epistolei I către corinteni a celui întru sfinți părintelui nostru Ioan Chrisostom arhiepiscopul Constantinopolei*, traducere din limba greacă de arhim. Teodosie Atanasiu, București, 1908, p. 588-589.

19. George Apostolu, *Lucrarea socială a Bisericii*, în „Studii teologice“, seria a II-a, anul XLIV, nr. 3-4, mai-august, București, 1992, p. 117.

foame. Acest lucru nu exclude ajutorul instituționalizat, dar primul, cel prin care foamea este potolită, este nefiresc să dispară, fiind o caracteristică a spațiului ortodox, urmând învățătura Sfinților Părinți.

Se observă că Biserica noastră este una vie și care funcționează în domeniul social după legi milenare, care au rămas neschimbate în timp, acest lucru putând fi văzut și simțit chiar în mileniul supertehnologiilor unde, din nefericire, foamea nu a dispărut, ba chiar de multe ori face ravagii înspăimântătoare chiar în spațiile unde teoretic ar fi trebuit să dispară de mult timp.